

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 87/15

Møtedato: 24.09.2015

Dato: 09.09.2015

Arkivsaksnr: 2013/11603

Referat fra etatsstyringsmøte 2015

Bakgrunn

Kunnskapsdepartementet hadde etatsstyringsmøte med Universitetet i Bergen 3. juni 2015. Fra universitetet deltok Dag Rune Olsen, Kjersti Fløttum, Synnøve Myhre, Astrid-Kristine Rambøl, Joakim Palme og Kjell Bernstrøm. På bakgrunn av møtet, Årsrapport (2014-2015), tilstandsrapporten for universitets- og høyskolesektoren 2015 og resultatrapporteringen til DBH, har universitetet fått tilbakemelding med vurderinger fra departementet.

Etter departementets oppfatning er UiBs utkast til ny strategi ambisiøs og fremstår med en god balanse mellom kvalitet i bredden og noen tydeligere tematiske prioriteringer. Det pekes videre på at UiBs vektlegging av tverrfaglighet og etablering av kunnskapsklynger er et spennende grep, som bygger godt opp under UiBs ambisjon om å framstå som et offensivt, utadvendt og samfunnsengasjert universitet. Samtidig peker departementet på utfordringen som ligger i å lykkes med tverrgående satsinger innenfor et universitet med tradisjon for sterke fakulteter.

Departementet trekker fram at UiB har lykkes bedre enn de andre store universitetene i Norge med å utnytte bredden i rammeprogrammet i Horisont 2020. Det forventes at UiB forsetter arbeidet med å mobilisere sine forskere til å søke EU midler, både fra de tematiske programmene og i ERC. Departementet forventer samtidig at UiB har oppmerksomhet om utviklingen i totale BOA- inntekter, og merker seg at universitetet har etablert et eget BOA-team for å styrke denne delen av virksomheten.

UiB er best blant de store universitetene når det gjelder gjennomstrømming i doktorgradsutdanning. Departementet forventer likevel fortsatt arbeid for ytterligere bedring i gjennomstrømmingen. Samtidig pekes det på reduksjon i kandidatproduksjonen. UiB anbefales å ha oppmerksomhet på å utnytte de mulighetene som finnes for å knytte til seg eksternt finansierte stipendiater og andre eksterne kandidater.

Departementet savner i noen grad en helhetlig tilnærming til UiBs arbeid med videreutvikling av samfunnskontakten, i særdeleshet utenfor klyngesamarbeidene. Det er imidlertid positivt at styret gir uttrykk for at de er bevisst utfordringen og vil prioritere dette fremover.

Departementet merker seg at UiB har en vei å gå når det gjelder å skape kultur for innovasjon og kommersialisering av forskning internt i organisasjonen. UiBs deltakelse i Bergen Teknologioverføring (BTO) vil være et viktig virkemiddel for å lykkes på området.

Departementet trekker fram universitetets prosesser for å sikre at alle studieprogram er av en tilstrekkelig størrelse slik at kvaliteten på utdanningene kan bli tilfredsstillende ivarettatt. Samtidig oppfordres universitetet til å etablere samarbeid med institusjoner om andre

studietilbud med få ressurser og studenter, og ser frem til å følge det videre arbeidet med å styrke kvaliteten i studieprogrammene.

Departementet viser til riksrevisjonens undersøkelse om studiegjennomføring i høyere utdanning og konstaterer at UiB ikke har gjennomført tilstrekkelig kartlegging av årsaker. Det forventes at UiB kartlegger årsakene til frafall, vurderer eventuelle tiltak de har satt i gang og iverksetter adekvate tiltak for å redusere frafallet som UiB kan gjøre noe med. Samtidig peker departementet på at UiB er tildelt 1050 studieplasser siden 2008 uten at studiepoengproduksjonen har økt tilsvarende. Det understrekes at det er styrets oppgave å påse at målene departementet setter, blir nådd.

God rekrutteringspolitikk er avgjørende for at UiB skal utvikle seg videre som et internasjonalt anerkjent universitet. Departementet ser positivt på at UiB skal etablere egne programmer for rekruttering av både særlig talentfulle forskere tidlig i karrieren og internasjonalt ledende professorer. Samtidig vises det til at UiB har utfordringer knyttet til å oppfylle mål for likestilling, midlertidighet og antall lærlinger.

Meld. St. 18 (2014-2015) beskriver regjeringens ambisjoner for utvikling av universitets- og høyskolesektoren i Norge. I stortingsmeldingen viser departementet til at Universitetet i Bergen og Kunst- og designhøgskolen i Bergen er i dialog om hvordan man kan få bedre synergier mellom fagmiljøene ved Kunst- og designhøgskolen i Bergen og Griegakademiet ved Universitetet i Bergen. Departementet avventer utredningen som institusjonene har iverksatt

Departementet forutsetter at styringssystem for informasjonssikkerhet innføres og at det rapporteres på dette innen 1. januar 2016.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

På bakgrunn av *Årsrapport (2014-2015)*, tilstandsrapporten for universitets- og høyskolesektoren 2015 og resultatrapporteringen til DBH, har departementet gjort en vurdering av Universitetet i Bergen.

Departementet har ikke bedt universitetet om utfyllende kommentarer etter etatsstyringsmøtet. Det forventes likevel at UiB setter i verk nødvendige tiltak for å følge opp tilbakemeldingene. En sentral del av dette arbeidet knyttes til oppfølging av strategi 2022.

Flere av punktene som er påpekt av departementet er sentrale i universitetets arbeid med studiekvalitet og styret vil få presentert en egen sak om gjennomføring og frafall i studiene i løpet av høsten 2015. Det ble også gjort endringer i studentopptaket høsten 2015 for å øke samsvaret mellom økningen i antall studieplasser og avlagte studiepoeng.

I forbindelse med arbeidet med redusert midlertidighet deltar UiB nå i en arbeidsgruppe nedsatt av Kunnskapsdepartementet som skal vurdere institusjonenes bruk av midlertidighet. En oppsummering av universitetets oppfølgingsarbeid etter etatsstyringsmøtet gis i årsrapporten for 2015 til styremøtet i februar 2016.

Utvikling og samarbeid mellom universiteter og høyskoler på Vestlandet var tema på departementets dialogkonferanse om høyere utdanning på Vestlandet i Bergen 7.-8. september. Universitetsledelsen har etter dette foreslått å utrede etter nærmere samarbeid med Høgskolen i Volda. Samtidig fortsetter planene om tettere samarbeid, og mulig samlokalisering i kunnskapsklynger med Høgskolen i Bergen (HiB), Norges Handelshøgskole (NHH) og Kunsthøgskolen i Bergen (KHIB).

Med dette fremmes følgende forslag til

vedtak:

Universitetsstyret tar departementets tilbakemelding fra etatsstyringsmøtet til etterretning.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

Vedlegg:
Brev fra Kunnskapsdepartementet datert 17.6.2015, med vedlegg

09.09.2015/Silje Christine Nerheim

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Universitetet i Bergen
Postboks 7800
5020 BERGEN

Deres ref

Vår ref

Dato

15/815-

17.06.2015

Etatsstyring 2015 – Tilbakemelding til Universitetet i Bergen

Vi viser til etatsstyringsmøtet mellom Universitetet i Bergen og Kunnskapsdepartementet 3. juni 2015.

På bakgrunn av *Årsrapport (2014-2015)*, tilstandsrapporten for universitets- og høyskolesektoren 2015 og resultatrapporteringen til DBH, har departementet gjort en vurdering av Universitetet i Bergen.

Vedlagt følger tilbakemelding til Universitetet i Bergen fra departementet. Departementet forventer at Universitetet i Bergen setter i verk nødvendige tiltak for å følge opp tilbakemeldingen.

Departementet vil informere om hvilke institusjoner det skal være etatsstyringsmøte med i 2016 i tildelingsbrevet for 2016.

Med hilsen

Toril Johansson (e.f.)
ekspedisjonssjef

Postadresse

Kontoradresse

Telefon*

Saksbehandler

22 24 90 90*

Kasper Aunan

Org no.

postmottak@kd.dep.no

<http://www.kd.dep.no/>

872 417 842

Kasper Aunan
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Etatsstyring 2015 – Tilbakemeldinger til Universitetet i Bergen

Etatsstyringsmøtet	
Dato og tid:	3. juni 2015 kl. 1030-1230
Sted:	Kunnskapsdepartementet, Kirkegata 18, Oslo
Møtedeltakelse fra institusjonen:	Rektor Dag Rune Olsen Styremedlem Kjersti Fløttum Styremedlem Synnøve Myhre Styremedlem Astrid-Kristine Hauge Rambøl Styremedlem Joakim Palme Universitetsdirektør Kjell Bernstrøm
Møtedeltakelse fra departementet:	Ekspedisjonssjef Toril Johannsson Avdelingsdirektør Rolf L. Larsen Avdelingsdirektør Bente Lie Seniorrådgiver Steinar Johannessen Seniorrådgiver Gunn Gallavara Seniorrådgiver Arne Moi Førstekonsulent Kasper Aunan

Tilbakemelding på profil og ambisjoner, resultater, strategiske prioriteringer og utfordringer

Sektormål 1 Høy kvalitet i utdanning og forskning

Utkast til ny strategi for UiB er ambisiøs og fremstår med en god balanse mellom kvalitet i bredden og noen tydeligere tematiske prioriteringer. Departementet fremhever betydningen av at styret retter stor oppmerksomhet mot bedring av resultater, både innen forskning og utdanning, særlig ekstern finansiering, frafall og gjennomføring. Departementet vil understreke styrets overordnede ansvar for både enhetlig drift og faglig virksomhet ved UiB.

UiBs vektlegging av tverrfaglighet og etablering av kunnskapsklynger er et spennende grep, som bygger godt opp under UiBs ambisjon om å framstå som et offensivt, utadvendt og samfunnsengasjert universitet. Det bør lede til både kunnskapsbasert nyskaping og banebrytende forskning, og samtidig kunne utnyttes i utdanningsammenheng. Departementet ser positivt på at UiB bruker sine faglige tyngdepunkter, som marin forskning og klima, i klynge-satsingen. Dette følger også godt opp prioriteringer i langtidsplanen. Samtidig vil departementet peke på utfordringen som ligger i å lykkes med tverrgående satsinger innenfor et universitet med tradisjon for sterke fakulteter.

I første del av Horisont 2020 har UiB lykkes bedre enn de andre store universitetene i Norge med å utnytte bredden i rammeprogrammet. Departementet forventer at UiB fortsetter å bruke mulighetene som ligger både i de tematiske programmene i H2020 og i ERC. Departementet merker seg at UiB tross gode resultater ser det som en utfordring å få fram mange og sterke nok søknader innen fristene i H2020. Departementet forventer derfor at UiB styrker arbeidet

med å mobilisere sine forskere til å søke H2020. Skal Norge nå målene for deltakelse i EUs forsknings samarbeid er det avgjørende at de store universitetene lykkes.

Departementet merker seg at UiB skårer godt i QS-rangeringen på antall siteringer per faglig ansatt, og forventer at universitetet fortsetter arbeidet med å styrke kvaliteten på publiseringen. Den vitenskapelige publiseringen er svært skjevfordelt mellom faglig ansatte. UiBs egne analyser viser at de 50 prosent minst produktive forskerne bare står for 16 prosent av publiseringspoengene. UiB må ha fortsatt oppmerksomhet på å utnytte arbeidskapasiteten til de faglig ansatte som ikke publiserer så mye, og departementet ser positivt på at publiseringresultater tas opp i medarbeidersamtalene.

Universitetet planlegger å opprettholde en bredde i studieporteføljen. Departementet merker seg imidlertid universitetets prosesser for å sikre at alle studieprogram er av en tilstrekkelig størrelse slik at kvaliteten på utdanningene kan bli tilfredsstillende ivaretatt. Arbeidet har blant annet ført til omlegging av studieprogramporteføljen på flere fakultet. Både sammenslåingen av små mastergradsstudier på Det medisinsk-odontologiske fakultet og samarbeidet med NTNU om undervisning på mastergradsstudiene i fransk og tysk er tiltak i riktig retning. Departementet oppfordrer universitetet til å etablere samarbeid med institusjoner om andre studietilbud med få ressurser og studenter, og ser frem til å følge det videre arbeidet med å styrke kvaliteten i studieprogrammene.

Sektormål 2 Forskning og utdanning for velferd, verdiskaping og omstilling

UiB er best blant de store universitetene når det gjelder gjennomstrømming i doktorgradsutdanningen. Departementet forventer at UiB fortsetter det gode arbeidet for å øke gjennomstrømmingen ytterligere. Samtidig har UiB hatt en svakere utvikling enn de andre store universitetene i Norge når det gjelder omfanget av doktorgradsutdanningen. Opptakstall for de siste årene tyder på en forestående reduksjon i kandidatproduksjonen, og det er derfor viktig at UiB har oppmerksomhet på å utnytte de mulighetene som finnes for å knytte til seg eksternt finansierte stipendiater og andre eksterne kandidater.

UiB har i følge egne analyser hatt en svakere utvikling i BOA-inntekter enn øvrige store universiteter i Norge. Departementet forventer at UiB har oppmerksomhet på denne utfordringen, og merker seg at universitetet har etablert et eget BOA-team for å styrke denne delen av virksomheten.

Departementet merker seg at Råd for samfunnskontakt/samarbeid med arbeidslivet hadde to møter i 2014. Departementet merker seg videre at samarbeid med Amalie Skram er igang. Gjennom EVU vil UiB bidra til kompetansetilførsel og –heving regionalt, med særlig vekt på EVU-tilbud rettet mot lærere. Departementet savner allikevel i noen grad en helhetlig tilnærming til UiBs arbeid med videreutvikling av samfunnskontakten, i særdeleshet utenfor klyngesamarbeidene. Det er imidlertid positivt at styret gir uttrykk for at de er bevisst utfordringen og vil prioritere dette fremover.

Departementet merker seg at UiB har en vei å gå når det gjelder å skape kultur for innovasjon og kommersialisering av forskning internt i organisasjonen. UiBs deltakelse i Bergen Teknologioverføring (BTO) vil være et viktig virkemiddel for å lykkes på området.

Alle institusjoner med helseutdanning og lærerutdanning, herunder lektorutdanning og PPU/PPY, er tildelt kandidatmåltall. Disse er å finne i tildelingsbrevet. UiB har ikke fylt kandidatmåltallene for flere helsefag, lektorutdanningen og PPU/PPY. UiB må utvikle målrettede tiltak slik at kandidatmåltallene fylles.

Sektormål 3 God tilgang til utdanning

Andelen utreisende utvekslingsstudenter har sunket med 16,6 % mellom 2013 og 2014. Departementet konkluderer med at de iverksatte tiltakene for å øke antallet utvekslingsstudenter ikke har lyktes. Departementet forventer at universitetet arbeider videre for å nå det fastsatte nasjonale målet. UiB må arbeide for bedre å utnytte de mulighetene som ligger i Erasmus+.

Universitetet er tildelt 1050 studieplasser siden 2008. Studiepoengsproduksjonen er ikke økt tilsvarende. Det er styrets oppgave å påse at målene departementet setter, blir nådd.

UiB har identifisert frafall som årsaken til at studentene ikke gjennomfører på normert tid. Frafallstall inkluderer ulike grunner til at studentene ikke er aktiv ved UiB, for eksempel at studentene avslutter studiene eller mobilitet mellom studier og institusjoner. Trekker en fra disse studentene mener departementet at det fremdeles er et potensial for at flere studenter gjennomfører på normert tid.

KD merker seg at UiB har identifisert utfordringer i den integrerte femårige lektorutdanningen. Frafallet er for stort og for få studenter gjennomfører studieprogrammet på normert tid. Riksrevisjonen har undersøkt studiegjennomføring i høyere utdanning. Rapporten ble lagt frem 21. mai 2015. Undersøkelsen viser at gjennomstrømmingen i høyere utdanning er for lav. UiB ligger under snittet for universiteter. Departementet konstaterer at UiB ikke har gjennomført tilstrekkelig kartlegging av årsaker. Departementet understreker at det er den enkelte utdanningsinstitusjon selv som har ansvar for å legge til rette for at studentene gjennomfører på normert tid. Departementet forventer at institusjonen kartlegger årsakene til frafall, vurderer eventuelle tiltak de har satt i gang og iverksetter adekvate tiltak for å redusere det frafallet institusjonen kan gjøre noe med.

Det ble 26. januar 2015 fastsatt endring i forskrift om opptak til høyere utdanning (opptaksforskriften) som innebærer at søkere til grunnskolelærer- og lektorutdanning må ha karakteren 4 i fellesfaget i matematikk fra neste år (høsten 2016). Kravet gjelder ikke for søkere som kan dokumentere programfag i matematikk med minimum 140 timer. For å motvirke rekrutteringssvikt arbeider departementet med å organisere forkurs i matematikk i forkant av studiestart. Slikt kurs vil bli tilbudt søkere som har karakteren 3 i matematikk.

Høyere utdanning er et viktig virkemiddel for å sikre mennesker med nedsatt funksjonsevne mulighet til arbeid og aktiv samfunnsdeltakelse. Departementet understreker institusjonenes ansvar for et godt og inkluderende læringsmiljø av høy kvalitet for alle studenter. Dette er en

del av institusjonens arbeid med studiekvalitet. Alle universiteter og høyskoler må sikre at studenter med nedsatt funksjonsevne får kvalitetssikrede tilbud og tjenester med utgangspunkt i studentenes reelle behov. Alle læresteder skal ha handlingsplaner for universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter som trenger det.

Sektormål 4 Effektiv, mangfoldig og solid høyere utdanningssektor og forskningssystem

Selv om departementet ikke ønsker at avsetningene skal være større enn nødvendig, er avsetningene lave og under gjennomsnittet i sektoren, og synkende. Fri egenkapital er også svært lav. Dette gir universitetet begrenset økonomisk handlingsrom. UiB forsikret i etatstyringsmøtet at størrelse på egenkapital og avsetninger følges meget nøye.

God rekrutteringspolitikk er avgjørende for at UiB skal utvikle seg videre som et internasjonalt anerkjent universitet. Departementet ser positivt på at UiB skal etablere egne programmer for rekruttering av både særlig talentfulle forskere tidlig i karrieren og internasjonalt ledende professorer. Departementet forventer en fortsatt offensiv og aktiv personalpolitikk som grunnlag for å nå faglige mål og gjøre nødvendige omstillinger. Departementet forventer at UiB benytter handlingsrommet som den framtidige aldersavgangen gir til å rette rekrutteringen inn mot strategisk prioriterte områder og målsettingen om å utvikle flere verdensledende fagmiljøer. Departementet legger til grunn at UiB benytter seg av endringene som gjøres i regelverket på personalområdet knyttet til topprekrutteringssatsningen og innstegstillinger.

Universitetet hadde en økning av andel midlertidige ansatte det første året handlingsplanen skulle virke. Departementet merker seg UiBs forklaring på oppgangen, men forventer at UiB trapper opp arbeidet med å redusere midlertidighet og imøteser oppdatering på dette i neste årsrapport.

Departementet merker seg at UiB er langt unna egen målsetning for kvinneandelen i dosent- og professorstillinger. Det forventes at likestillingsarbeidet ved UiB intensiveres.

Kvalitet i utdanningen er avhengig av god infrastruktur som innebærer gode arbeidsplasser for studenter og ansatte også i fremtiden. Behovet for oppgradering, vedlikehold og nybygg i sektoren er stort. Derfor må nybygg, vedlikeholds- og oppgraderingsprosjekter ha arealeffektivitet og fleksible løsninger i fokus. Nye læringsformer, arbeidsformer og arbeidsredskaper ikke minst innenfor IKT krever og tilrettelegger for nye måter å planlegge og sikre arealeffektivitet.

Departementet ser positivt på UiBs innsats for løpende verdibevarende vedlikehold av bygningsmassen. Departementet ønsker god kontakt om universitetets infrastrukturplaner.

Øvrige tilbakemeldinger

Departementet forutsetter at styringssystem for informasjonssikkerhet innføres og at det rapporteres på dette innen 1. januar 2016.

Departementet viser til tildelingsbrevet for 2015 og regjeringens mål om økning av antall lærlinger i statsforvaltningen. Departementet har i den forbindelse uttrykt en forventning om at universitetene og de statlige høyskolene samlet sett har økt antall lærlinger med 50 pst. i forhold til 2014 innen utgangen av 2016. UiB hadde svært få lærlinger i forhold til sin størrelse pr. oktober 2014. Departementet forutsetter at UiB øker antall lærlinger innen oktober 2016 for å bidra til at sektoren samlet sett når målsettingen. For å nå gjennomsnittet i sektoren burde UiB hatt 11 lærlinger i 2014. Det er positivt at strategi for lærlinger er under utarbeidelse, og departementet forventer at denne øker UiBs bidrag til oppfyllelse av regjeringens mål.

Departementet har merket seg Universitetet i Bergens ønsker mht. forskningsfartøyflåten. En videreutvikling av denne flåten må gis en samlet vurdering. Idag foreligger det imidlertid ikke en samlet og operativ strategi for utskiftning og oppgradering av forskningsfartøyflåten. Departementet tar derfor med seg innspillet fra UiB i det videre arbeid med saken.

I Meld. St. 18 (2014-2015) beskriver regjeringen ambisjoner for utvikling av universitets- og høyskolesektoren i Norge. For å nå målene, ser regjeringen behov for større og mer solide fagmiljøer. I stortingsmeldingen beskrives det mulige sammenslåinger slik at universitets- og høyskolesektoren får færre, men mer solide institusjoner. Slik kan styrene for institusjonene disponere de samlede ressursene og utvikle utdanning og forskning av høyere kvalitet.

I stortingsmeldingen viser regjeringen til at basert på kvalitetskriteriene som beskrives, ser departementet særlige utfordringer i høyskolestrukturen på Vestlandet. Regjeringen viser i meldingen til at det vil arbeides for å finne hensiktsmessige løsninger som kan gi sterkere institusjoner i regionen. Departementet legger stor vekt på at det fortsatt skal være god dialog med institusjonene om strukturen på Vestlandet.

I stortingsmeldingen viser departementet til at Universitetet i Bergen og Kunst- og designhøgskolen i Bergen er i dialog om hvordan man kan få bedre synergier mellom fagmiljøene ved Kunst- og designhøgskolen i Bergen og Griegakademiet ved Universitetet i Bergen. Departementet avventer utredningen som institusjonene har iverksatt.